

Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори

БЮЛЕТИН 1/2009

Съдържание

Ролята на органите за публичен надзор за гарантиране на обществения интерес

- В отговор на обществените очаквания
- Политиката на ЕК за публичния надзор над одиторите – правна рамка и изисквания
- Съвместна работа за усъвършенстване на финансовото отчитане
- Акценти от дискусията на кръглата маса

Практиката на Комисията за надзор над одиторите в Германия

- Системата за публичен надзор над регистрираните одитори в Германия
- Осигуряване на качеството при регистрираните одитори

РОЛЯТА НА ОРГАНИТЕ ЗА ПУБЛИЧЕН НАДЗОР ЗА ГАРАНТИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНИЯ ИНТЕРЕС

На 19 май 2009 г. Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори (КПНРО) проведе кръгла маса с международно участие на тема „Ролята на органите за публичен надзор за гарантиране на обществения интерес”.

Участваха представители на Европейската комисия, Световната банка, Народното събрание, Комисията за финансов надзор, ИДЕС и на големи одиторски фирми.

В ОТГОВОР НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ОЧАКВАНИЯ

Д-р Николай Чаталбашев, председател на КПНРО

Уважаеми гости и колеги,

Госпожи и господа,

Съображенията на комисията да проведе кръглата маса в конкретния момент е, че приключи първия етап на институционното и организационното ѝ изграждане. Предстои да започнем практическото изпълнение на възложените ни задачи. На второ място, в процес на разработка е и предстои приемането на Стратегия за развитие на системата за публичен надзор над одиторската дейност. На последно място е и фактът, че комисията започва дейността си в условията на финансова и икономическа криза, при спад на доверието към дейността на счетоводителите и независимите финансови

одитори. Това е момент на високи обществени очаквания към дейността на органите за публичен надзор за защита на обществения интерес.

Целта на кръглата маса е да обсъдим възможностите за повишаване на качеството на одиторските услуги и гарантиране достоверността на финансовата информация, а оттук - на осигуряване на по-добра защита на обществения интерес. Случаите с Енрон, Пармалат, Мадоф и Станфорд поставиха сериозни предизвикателства пред одиторската професия. Без да подценяваме или омаловажаваме нейната способност да се саморегулира, очевидна е необходимостта от външна независима оценка на качеството на одиторската дейност. Публичният надзор трябва да отговори на очакванията на инвеститорите, на акционерите и на обществото като цяло, за да се гарантира достоверността на финансовата информация и заедно с това да се възстанови доверието в одиторската професия.

Дискусията ще помогне на комисията при разработването на стратегията за бъдещото развитие и за правилното и ефективно организиране на предстоящата ни практическа дейност. Въпросът е как да отговорим на високите изисквания към надзорната дейност над одиторските услуги, заложи в Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, как да успеем да наложим в одитната дейност водещ да е обществения интерес, т.е. той да е над интересите на одитора и на одитираното предприятие.

Днес ние всъщност продължаваме дискусията, която започнахме на VI конгрес на ИДЕС през декември миналата година. Но ако тогава акцентът беше върху отговорността на одитора, на ИДЕС, сега предлагам да съсредоточим вниманието си върху отговорността на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори за защита на обществения интерес.

Разрешете ми в началото накратко да ви запозная с това, което комисията извърши за изминалите 6 месеца от избирането ѝ.

Разработен и приет бе Правилник за дейността на комисията, в който са

определени структурата и функциите на администрацията. Приети бяха и необходимите вътрешнонормативни документи за нормално функциониране на комисията като самостоятелна административна структура. Осигурени бяха необходимите финансови средства, вече разполагаме и с нужната ни материално-техническа база. След проведен конкурс бяха назначени инспекторите, които ще осъществяват контрола на качеството. Комисията прие специална програма за въстъпително обучение на новоназначените инспектори. В продължение на 10 седмици те се подготвяха и положиха изпити по международните счетоводни и одиторски стандарти, по изискванията към публичния надзор.

Тук искам да благодаря на Института за следдипломна квалификация към УНСС и на фирма СУФЛИН ООД за добрата организация на обучението, на лекторите: проф. Михаил Динев, проф. Христина Вучева, доц. Огнян Симеонов, доц. Снежанка Башева, доц. Даниела Петрова, на опитните одитори Николина Ганчева, Васко Райчев, Николай Гърнев, Бойко Костов.

Комисията обсъди и утвърди предложените от ИДЕС:

- Правила за организиране и провеждане на изпитите за придобиване на правоспособност на дипломираните експерт-счетоводители.
- Правила за непрекъснатото обучение на д.е.с. и регистрирани одитори.
- Методика за определяне на количеството работни часове, необходими за изпълнение на независимия финансов одит.

Приети бяха Кодекс за професионална етика, Статут на извънцатните инспектори, Правила за реда за огласяване на дейността на комисията на интернет страницата.

Комисията прие и годишната си работна програма за 2009 г. Утвърдените приоритети са:

- институционално развитие;
- изграждане на административния капацитет;
- надзорна дейност;
- сътрудничество с органите на ЕК и на страните - членки на ЕС;
- осигуряване на прозрачност и публичност на дейността на комисията.

Предстои съвместно с ИДЕС да изготвим годишната програма за контрол на качеството, както и бюджета за нейното осигуряване.

За изминалите 6 месеца комисията е провела 12 заседания, на които е обсъдила 64 въпроса. На последното си заседание, комисията реши да осъществи 9 пилотни проверки за тестване на правилата и процедурите за контрол върху качеството на одиторските услуги, както и на използваните въпросници. Сред обектите на пилотните проверки са: БРНСТ И ЯНГ, СОФИЙСКА ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДНА КОМПАНИЯ, СУФЛИН, ИВАС КОНСУЛТ и др.

През изминалите 6 месеца положихме основите на добро сътрудничество с ИДЕС, с КФН, с Европейската група на органите за публичен надзор над одиторите. Председателят и членове на комисията взеха участие в VI конгрес и общото събрание на ИДЕС. Проведени бяха две съвместни заседания на комисията и УС на ИДЕС, а на 5 юни ще се проведе трето - посветено на контрола върху качеството на одиторските услуги.

Имахме среща с КФН, в резултат на която ще обменяме информация за констатираните случаи на неспазване на одиторските стандарти. Интересна и полезна бе срещата с г-н Ханс ван Дам - председател на Федерацията на европейските счетоводители.

От декември 2008 г. редовно участваме в дейността на Европейската

група на органите за публичен надзор над одиторите. Председателят и членовете на комисията участваха в пленарните заседания и в работата на подгрупите за международни одиторски стандарти, за сътрудничество в рамките на ЕС и с трети страни.

Да ни запознаят с добрата практика в надзорната дейност сме поканили председателя на Комисията за надзор над одиторите на Германия г-н Фолкер Ръорихт и главния секретар Тим Фолкман.

Оценяваме извършеното до момента като добро начало на нашата дейност, което предстои да се развива и утвърждава. Даваме си сметка за сериозните проблеми, които тепърва трябва да решаваме - квалификацията на инспекторите, организацията и ефективността на контрола върху качеството на одиторските услуги, изготвянето и усвояването на добрите практики в надзорната дейност, прилагането на специализирана информационна система, ефективно сътрудничеството с надзорните органи на страните от ЕС.

Отговор очакват и въпросите: много или малко са 600 регистрирани одитори за България; използва ли се капацитетът им; каква е тенденцията в поемането на одиторски ангажименти между одиторските предприятия и отделните одитори; какви са най-честите и съществени нарушения на изискванията на международните одиторски стандарти и други.

Дами и господа,

Почти всички сте запознати със Закона за независимия финансов одит, с функциите и отговорностите на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори. Последните са публикувани в раздадената ви брошура. С удовлетворение трябва да отбележа, че в нашия закон са транспонирани всички основни изисквания на Директива 2006/43/ЕО и България е сред седемнадесетте държави в ЕС, които са изпълнили това

изискване. Ние имаме един независим надзорен орган със съответните отговорности и права, с осигурени от бюджета средства за финансиране на цялостната му дейност.

Какво предвижда комисията, за да се справи с възложените отговорности:

- да продължи активното сътрудничество с ИДЕС;
- да засили международното сътрудничество за проучване на чуждестранния опит и на добрите практики;
- да използва нови форми и източници за повишаване на професионалната квалификация на инспекторите, включително по международни програми и програми на Европейския съюз;
- да усъвършенства нормативната база, в т.ч. при доказана необходимост да предложи промени в ЗНФО.

Тези виждания могат да бъдат обект на обсъждане на тази, а вероятно и на следваща подобна среща, на която ще представим и стратегията за бъдещото развитие на публичния надзор над одиторската дейност. Комисията залага на публичността и прозрачността на своята дейност, доказателство за което ще е нейната интернет страница.

ПОЛИТИКАТА НА ЕК ЗА ПУБЛИЧНИЯ НАДЗОР НАД ОДИТОРИТЕ – ПРАВНА РАМКА И ИЗИСКВАНИЯ

*Юрген Тиедже, директор на отдела за одит към Главна дирекция
„Вътрешен пазар и услуги” на ЕК*

В изказването си г-н Юрген Тиедже акцентира върху правната рамка на ЕС относно създаването на независими органи за публичен надзор и системите за външно гарантиране на качеството на одиторските услуги в

държавите – членки на ЕС. Основата са разпоредбите на Директива 2006/43/ЕС за задължителните одити на годишните счетоводни отчети и консолидираните счетоводни отчети от 17 май 2006 г. и Препоръката на Комисията за външно гарантиране на качеството на задължителните одитори или одиторски дружества, които извършват одит на предприятия, осъществяващи дейност от обществен интерес от 6 май 2008 г. Презентацията насочи вниманието върху 4 основни момента.

1. Професионална преценка

Одитирането е дейност за добре обучени хора, които са способни да се справят с трудни ситуации. Ролята на одитора е да минимизира съществения риск във финансовите отчети. За да изпълни тази задача, добрият одитор не трябва само да следва процедурите, но и да използва своята професионална преценка, основана на солидни принципи, за да предупреди за риска от възможни измами и грешки във финансовите отчети.

Важна част от одиторската работа е съблюдаване на съответствието на дейността на одитора с Международните одиторски стандарти (МОС). Това обаче не трябва да замества професионалната преценка или прилагането на останалите одиторски регламенти, например независимостта.

Комисията на ЕС възнамерява да започне публични консултации по въвеждането на Международните одиторски стандарти в ЕС през юни 2009 г. Едновременно с това тя ще публикува резултатите от изследване на разходите и ползите по въвеждането на МОС.

2. Независимост на системите за публичен надзор и на инспекциите

Традиционно професионалните органи извършват проверки на одиторите и одиторските дружества в държавите - членки на ЕС. В резултат на приемането на Директивата за задължителните одити, органите за

публичен надзор са тези, които носят най-голямата отговорност за одобряването, регистрацията, редовното обучение на регистрираните одитори, приемането на стандарти за професионална етика, вътрешният контрол на качеството на одиторските дружества, гарантирането на качеството, извършването на разследвания и въвеждането на системи за дисциплинарни наказания на регистрираните одитори и одиторски дружества. Заключение е, че органите за публичен надзор трябва да играят активна роля. В държавите членки, където някои от задачите на органа за публичен надзор са делегирани на професионалната организация, самият орган дава указания на съответната организация за начина, по който да се изпълняват задачите. Поради това не професионалната организация, а органът за публичен надзор трябва да носи отговорността за нарушенията, извършени от одиторите.

Препоръката на Комисията за външно гарантиране на качеството изяснява концепцията за „най-голяма отговорност”. Тя включва изискванията органът за публичен надзор да има водеща роля по отношение на методологията на инспекциите, при назначаването на инспектори, при проследяването на последващи инспекциите дейности, докладите от инспекциите, указанията към професионалните организации.

Препоръката на Комисията прави разграничение между одиторите на дружества, извършващи дейност от обществен интерес, и одиторите на други дружества. Тя предоставя ръководство за прилагане на независима система за гарантиране на качеството на задължителните одитори и одиторските дружества, които одитират предприятия, осъществяващи дейност от обществен интерес.

Важно предизвикателство за органите на публичен надзор в държавите членки е намирането на подходящ състав от инспектори за извършване

на проверки на дейността на регистрираните одитори и одиторски дружества.

Тези лица трябва да са независими от професията, но да имат съответен професионален опит в одиторско дружество. Полезно е в екипа от инспектори да има лица, които са извършвали одити на търговски дружества.

За сега органите за публичен надзор във Финландия, Холандия, Швеция и Великобритания назначават инспектори, които отговарят на тези критерии. Във Франция и Германия инспекторите се назначават от професионалната организация, но работят съобразно указанията на органа за публичен надзор, независими са и имат опит в одиторско дружество.

Друг модел е практикуващи одитори да бъдат избрани за партньорски проверки. Трети модел е професионален орган да извършва проверки за гарантиране качеството на дейността на регистрираните одитори и одиторски дружества под контрола на органа за публичен надзор.

3. Сътрудничество в ЕС и на международно равнище

Одитът вече е с глобални измерения и органите за публичен надзор, подобно на други регулатори на финансови услуги, трябва да си сътрудничат. Съществуването на мрежи и групи от предприятия предопределят международния аспект на одитирането. При опит да преброим страните, в които е представена Голямата четворка, те се оказаха над 130.

Директивата за задължителните одити посочва необходимостта от сътрудничество между независимите инспектори в държавите - членки на ЕС. Това сътрудничество обаче може да се окаже затруднено от отказа на органите за публичен надзор да взаимодействат с професионалните организации. Тенденцията към ангажиране на независими инспектори в областта на одита се подкрепя от регулаторите на банките и ценните книжа, Съвета за финансова стабилност и професионалните мрежи на големите

четири одиторски фирми.

Съществено за органите на публичен надзор е да си сътрудничат, тъй като в противен случай може да възникне ситуация, при която други регулатори да се намесят и да изземат техните функции (например банкови регулатори или регулатори на капиталовите пазари).

На равнище ЕС органите за публичен надзор в държавите членки сътрудничат в рамките на Европейската група на органите за надзор над одиторите. Засега това е консултативна група, която провежда редовни заседания на органите за публичен надзор в държавите членки и се председателства от Комисията на ЕС.

На международно ниво органите за публичен надзор от над 30 страни си сътрудничат в рамките на Международния форум на независимите одитни регулатори.

4. Прозрачност

Прозрачността засилва отговорността на публичния надзор и одиторската професия. Тя съществува на различни нива: назначаването на инспекторите, дейността на органите за публичния надзор, програмата за инспекции и резултатите от инспекциите на отделните регистрирани одитори и одиторски дружества.

В Препоръката на Комисията за външно гарантиране на качеството се подчертава необходимостта от прозрачност по отношение на цялата система. Органът за публичен надзор следва да комуникира и обсъжда с проверяваните регистрирани одитори и одиторски дружества констатациите от инспекциите и заключенията, върху които се основават препоръките, преди да се финализира доклада.

Освен това е препоръчително държавите членки да правят годишен

доклад за общите резултати на системата за гарантиране на качеството. Той трябва да включва информация за направените препоръки на проверените одитори и одиторски дружества, последващи от тях действия, предприети дисциплинарни мерки и наложени санкции. Също и количествена информация и ключови данни за изпълнението относно финансовите ресурси и персонала, ефикасността и ефективността на системата за гарантиране на качеството.

В съответствие с препоръката, обществото трябва да бъде своевременно и подходящо информирано от органа за публичен надзор за окончателните дисциплинарни мерки или санкции, наложени на регистрираните одитори и одиторски дружества във връзка с изпълнението на задължителния одит.

В заключение може да се каже, че законовите разпоредби не са достатъчни за осигуряване на високо качество на одита. Професионалната преценка на одитора играе съществена роля в процеса.

Независимостта на органите за публичен надзор в държавите членки е ключов елемент за осигуряване на ефективен и ефикасен публичен надзор над регистрираните одитори и одиторски дружества. Сътрудничество между органите за публичен надзор на европейско и международно равнище, породено от съществуването на големи одиторски фирми с широки мрежи, води до необходимостта независими инспектори да извършват проверки за гарантиране на качеството на дейността на регистрираните одитори и одиторски дружества.

Прозрачността е от полза за професията - тя означава по-голяма отговорност при извършване на проверките и води до по-голямо доверие в одиторската професия.

СЪВМЕСТНА ДЕЙНОСТ ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА ФИНАНСОВОТО ОТЧИТАНЕ

Подкрепа за ефективното прилагане и изпълнение на *acquis communautaire*

*Джон Хегърти, ръководител на офиса на Световната банка във Виена и на
Центъра за реформа на финансовото отчитане в Европа и Централна Азия*

При откриването на Центъра за реформа във финансовото отчитане европейският комисар за вътрешния пазар и услугите Чарли Маккрийви заяви, че доброто финансово отчитане е съществено условие за правилното функциониране на пазарната икономика. Подобряването на качеството, съпоставимостта и прозрачността на финансовата информация са решаващи за вътрешния пазар, както и за укрепване на икономическите връзки между страните в ЕС, реалните и потенциални кандидатки и третите страни.

Създаването на Центъра за реформа на финансовото отчитане е важен момент в работата на Световната банка, който подчертава нейната ангажираност за засилване ролята на стандартите за финансово отчитане в Европа и Централна Азия. Изминат е дълъг път за създаването на подходяща рамка за финансово отчитане и одит. Още много предстои да бъде направено, както за прилагането ѝ на национално ниво, така и в съвместните усилия за създаване на глобални финансови стандарти.

Комисар Чарли Маккрийви приветства приноса на Световната банка за подпомагане използването на МОС в страните членки, присъединили се към ЕС след 2004 г. Той подчерта, че тази дейност допринася много за ефективното прилагане и изпълнение на законодателството на ЕС особено по отношение на публичния надзор и системите за външно гарантиране на качеството.

За да подкрепят усилията на новите страни - членки на ЕС, в областта на финансовото отчитане и одита Световната банка и Центърът за реформа във финансовото отчитане изпълняват специална програма за оказване на техническа помощ.

Защо е нужна програмата

- Цели постигане на високо качество на финансово отчитане, което не е само въпрос на съответствие със закона, но и важна база за съгласуваност и конкурентноспособност в рамките на Единния пазар.
- Начин да се отговори на финансовата криза.
- Възможност за постигане на устойчивост на правната и регулаторната реформа като част от процеса на присъединяване към ЕС за постигане на съответствие с *acquis communautaire*.
- По-нататъшно стабилизиране на институционалния и човешки капацитет, необходими за ефективното прилагане и изпълнение на *acquis communautaire*.
- *Европейското законодателство (acquis communautaire)* е динамична цел с кратки срокове на прилагане.
- Регулира недостига на финансиране в новите страни – членки на ЕС, при осъществяване на реформите във финансовия сектор.

Представена в резюме програмата съдържа:

- Дейности на национално и регионално ниво.
- Допълнително действие на равнище на страните членки чрез съвместни дейности за намиране на решения на общите предизвикателства, използване на синергия.

- Насърчаване, а не изместване, на участието на страна членка в дискусиите и дейностите на ниво ЕС.
- Улесняване за бързо въвеждане на разработени добри практики.
- Гъвкав програмен подход.
- Обща рамка.
- Годишни работни програми.

Основни характеристики на програмата:

- Финансова подкрепа по приноса на Швейцария за разширяване на ЕС.
- Самостоятелност и лидерство на страната членка.
- Цялостна многогодишна програма вместо частични индивидуални проекти.
- Строга рамка за резултати, мониторинг и оценка.
- Синергия чрез мулти държавен подход.
- Структуриран обмен на информация между новите страни членки.
- Непрекъснат диалог по политиките с ЕК.
- Партньорства по политиката и изграждането на капаците с ЕС и глобални организации.
- Интегриране на политики за развитие, изготвяне и изпълнение на програми, финансиране и отчетност пред страните членки.

Помощта от Световната банка

Световната банка оказва подкрепа на страните членки при идентифицирането на нуждите и изготвянето на програми и документация. В процеса на изпълнението на програмата, тя осъществява:

- Организация и надзор на цялостната програма.
- Синергия на много държави.

- Мобилизиране на приноса “в натура” от партньорските органи.
- Пряко предоставяне на определени дейности по програмата.
- Предоставяне, надзор и заплащане на национални и други консултанти по програмните дейности.
- Административна организация на мероприятия по програмата
- (дистанционно обучение, конференции, семинари и др.).
- Администриране на дейностите по управление на програмата
- (проучвания, уебсайт, публикации, дистанционно обучение).
- Мониторинг и оценка.
- Доклади за напредъка по изпълнение на проектите за реформи до страните членки и подпомагането им при изготвяне на доклади за Службата за икономическо сътрудничество на Швейцария и ЕК.

Дейности, които Световната банка може да включи в своята програма за оказване на техническа помощ

- Създаване на система за публичен надзор.
- Създаване на система за гарантиране на качеството.
- Приемане и прилагане на МОС.
- Публичен регистър на одиторите и одиторските дружества.
- Изпълнение на Международни стандарти за финансово отчитане.
- Финансово отчитане при листвани компании.
- Финансово отчитане в застрахователния сектор.
- Финансово отчитане в банковия сектор.
- Финансово отчитане при МСП.
- Връзка между данъчно облагане и счетоводство.
- Публичност на финансовите отчети.
- Финансови аспекти на корпоративното управление.

- Реформа в образованието и обучението.
- Управление на знанието.
- Програмно управление, мониторинг и оценка.

За да отговори на Европейските препоръки и регламенти за засилване на публичния надзор и системата за осигуряване на качеството на одиторските услуги, Световната банка фокусира дейността си в новите страни членки върху:

- Консултации по административните и организационни структури на системите за надзор.
- Въвеждащо обучение на новите членове на системите за надзор, включително програми за партньорско обучение с еквивалентни органи на други страни членки.
- Подкрепа при разработването на административни процедури и информационни системи.
- Подкрепа при разработването на методологии за надзор и подходи за докладване.
- Улесняване организирането на връзки между системата за надзор и функциите на професионалните организации за гарантиране на качеството на одита.
- Разработване на методологии за гарантиране на качеството и системи за управление на работния процес.
- Обучение на лицата, осъществяващи контрол за качество на одиторската дейност.
- Мероприятия по партньорски обучения за лицата, осъществяващи контрол на качество на одиторската дейност в други страни членки.

- Обучение по МСФО, одитиране, одиторски стандарти и практики за членовете на системите за надзор и за лицата, осъществяващи контрол за качество на одиторската дейност.
- Обучение по МСКК 1 на членовете на системите за надзор, на лицата, осъществяващи контрол за качество на одиторската дейност, на одиторски дружества.
- Улесняване на диалога за обмен на “поуките” между системите за надзор, лицата, осъществяващи контрол за качество, професионалните органи и практикуващи лица.

Какво от тези предложения ще се включи в един проект или програма зависи от избора и приоритетите на дадена страна членка.

За да постигне напредък при подготвянето и изпълнението на програмата, Световната банка взаимодейства с партньорски институции и организации. Това са:

- Европейската комисия.
- Федерацията на европейските експерт-счетоводители (FEE).
- Националните професионални организации.
- Комитети, включени в процеса Ламфалуси.
- Европейската група на органите за надзор над одиторите.
- Института на сертифицираните финансови анализатори и националните организации членки.
- Международната федерация на счетоводителите (IFAC).
- Съветът за международните одиторски стандарти и стандартите за изразяване на сигурност (IAASB).
- Съветът за международни етични стандарти за счетоводителите (IESBA).

- Съветът по международните счетоводни стандарти (IASB).
- Международният форум на независимите одитни регулатори (IFIAR).
- Групата за мониторинг на организациите (Базелски комитет, Международна организация на комисиите по ценните книжа, Международна организация на застрахователните надзорни органи, Форума за финансова стабилност).
- Инициативата за хармонизиране на квалификацията на дипломираните експерт-счетоводители в Европа (Common Content Initiative).
- Международният валутен фонд.

Предстоящи стъпки за участието на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори на България в програмата на Световната банка

Швейцария вече пое ангажимент да продължи своя Принос за разширяване от 2007 г. за новите страни - членки на ЕС. Очаква се преговорите за двустранно рамково споразумение между България и Швейцария да започнат през лятото на 2009 г. Ако е необходимо, в споразумението трябва да се включи и клауза за Проект за оказване на техническа помощ за финансовото отчитане. Трябва да се определи водещ партньор - изпълнителна агенция, която да взаимодейства с българските преговарящи, национално координационно звено и Центъра на Световната банка във Виена.

Незабавно може да започне подготвянето на общ проект и последващо проектно предложение, за да се ускори процесът за изпълнение и синергично обединение със съществуващите програми в други страни - членки на ЕС. Съществува и възможността за междувременно участие в някои от дейностите със собствено финансиране.

АКЦЕНТИ ОТ ДИСКУСИЯТА НА КРЪГЛАТА МАСА

По време на дискусиата представители на различни институции се обединиха в изказванията си около някои основни теми.

- Особено внимание беше отделено на различните модели и подходи при организиране на дейността по надзора над одиторската дейност в различните държави – членки на ЕС. Изразено беше становище, че българският модел е много успешен.
- Беше акцентирано на изискването одиторската дейност да бъде на професионално ниво. Само добре подготвени одитори биха могли да доловят ранните признаци на криза или други негативни явления. Приоритетен трябва да е диагностичният одит.
- Независимостта трябва да се асоциира с изпълнение на определени функции от одиторите, с отговорността, която те носят пред обществото, особено в период на финансова криза. Разбира се, и със спазването на закона, счетоводните стандарти, правилата и процедурите.
- Необходимо е сътрудничество между отделните институции - Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори, ИДЕС, Комисията за финансов надзор и Сметната палата. Важно е и сътрудничеството и връзките със сходни на КПНРО организации от други държави членки, които могат да споделят своя опит в организацията на дейността по контрола на качеството на одиторската дейност.
- Особено внимание беше отделено на търсенето и намирането на разумен баланс между публичния надзор и саморегулацията.

- Дебатът за справедливата стойност на активите продължава да бъде на дневен ред.
- Глобалните промени изискват вече да се говори не толкова за микро-показатели, колкото за обхващане на микро- и макро- показателите в една обща картина.

ЗАКРИВАНЕ ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КПНРО

Уважаеми дами и господа,

Първо, бих искал да изкажа благодарност на нашите гости докладчици, г-н Юрген Тиедже и г-н Джон Хегърти и се надявам, че и в бъдеще те ще вземат участие в наши изяви. Благодаря на всички вас за участието в тази първа изява на комисията. Считам, че целта беше постигната – това да е една професионална дискусия за ролята и мястото на органите за публичен надзор за гарантиране на обществения интерес, както беше обявена темата на тази кръгла маса.

Естествено ние тепърва ще анализираме изказаните днес мнения и препоръки. Във всички случаи те ще ни бъдат полезни в разработването на стратегията за бъдещата ни работа, както и при организирането на предстоящата ни практическа дейност. Искам да ви уверя, че членовете на комисията осъзнават своята отговорност и имат амбицията да дадат своя реален принос за защита на обществения интерес.

Още веднъж благодаря на всички за участието.

ПРАКТИКАТА НА КОМИСИЯТА ЗА НАДЗОР НАД ОДИТОРИТЕ В ГЕРМАНИЯ

Председателят на Комисията за надзор над одиторите в Германия д-р Фолкер Ръорихт и Тим Фолкман – главен секретар на комисията, посетиха на 15 и 16 юни 2009 г. Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори на България по покана на нейния председател.

Д-р Фолкер Ръорихт е председател на Комисията от 2005 г. До 2005 г. е председател на 2-я Сенат на Германския федерален съд, върховния апелативен съд по граждански и наказателни дела на Германия. Отговаря за корпоративното право, капиталовите пазари, корпоративното управление и точното прилагане на задължителните регулации за счетоводство и одит, включително по въпросите за независимостта на задължителните одитори. Член е на Съвета за международни етични стандарти за счетоводителите (IESBA) от 2005 г.

Тим Фолкман е главен секретар на Комисията от създаването ѝ през 2005 г. От 1999 до 2005 г. отговаря за европейските и международни отношения в Камарата на експерт-счетоводителите. От 2002 г. е технически съветник към членовете на Съвета за международни етични стандарти за счетоводителите (IESBA) и съветник на д-р Фолкер Ръорихт в качеството му на член на Съвета.

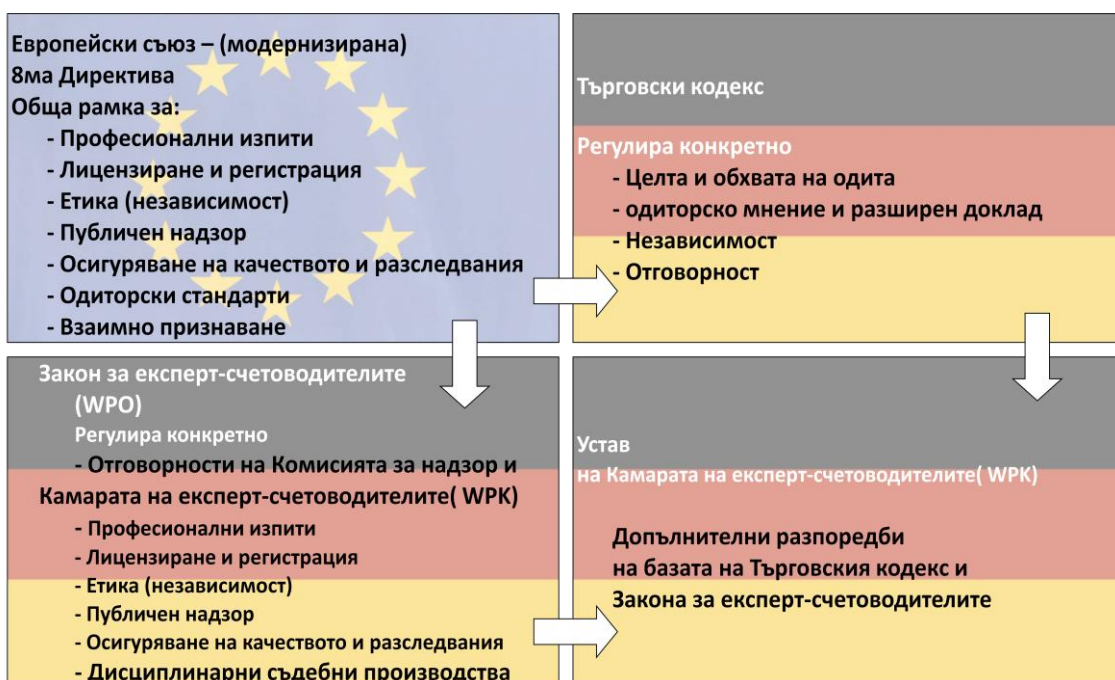
На 15 юни д-р Ръорихт и Тим Фолкман имаха работна среща с председателя и членовете на КПНРО. Основна тема на разговорите бе обменът на познания и опит по организацията и функциите на двете комисии.

Д-р Ф. Ръорихт представи:

СИСТЕМАТА ЗА ПУБЛИЧЕН НАДЗОР НАД РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ В ГЕРМАНИЯ

Презентацията акцентира върху правната рамка за одиторите и публичния надзор в Германия, структурата на публичния надзор, началната фаза на създаване на Комисията за надзор над одиторите, практическите последици и поуките и изводите от досегашната дейност на Комисията в Германия.

Правна рамка за одиторите и публичния надзор в Германия

Структура на публичния надзор в Германия

Съществуващата система на надзор в Германия включва два елемента: Камарата на експерт-счетоводителите (WPK) и Комисията за публичен надзор над одиторите (АОС).

Камара на експерт-счетоводителите

Основана е през 1961 г. като корпорация по публичните закони. Ръководи се от практикуващи одитори. Съгласно предоставените ѝ правомощия тя организира професионални изпити, признаване на правоспособност на квалифицирани одитори, извършва регистрация, отнема правоспособност и регистрация, налага дисциплинарни наказания, извършва процедурите за осигуряване на качеството (партньорски проверки под наблюдение) и - от септември 2007, инспекции (със собствени служители).

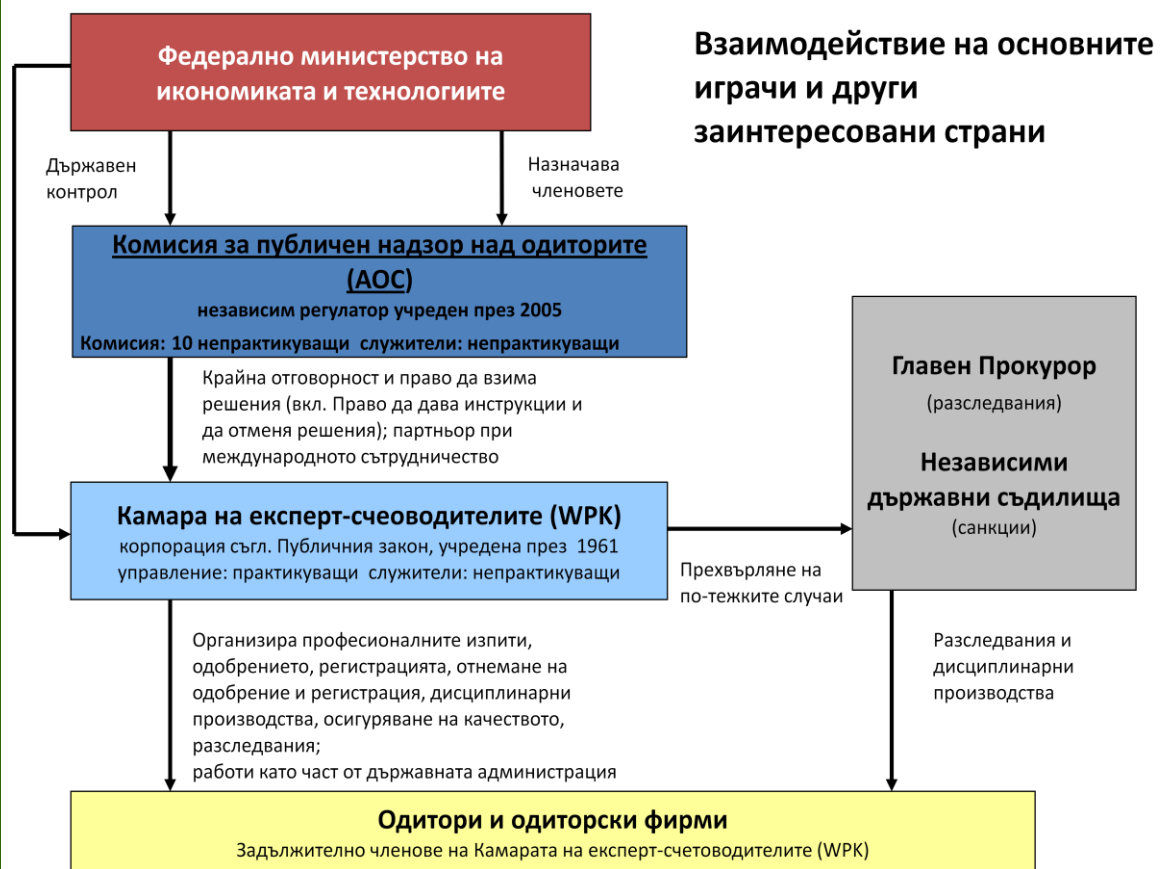
Всички дейности по надзора се осъществяват под пряк контрол и подлежат на одобрение от Комисията за надзор над одиторите, която носи най-голямата отговорност за гарантиране на качеството на одиторските услуги.

Комисия за надзор над одиторите

Създадена е през 2005 г. за упражняване на независим публичен надзор над дейността на Камарата на експерт-счетоводителите. Ръководи се от независими и непрактикуващи одитна дейност професионалисти. Тя носи отговорността и има най-големи правомощия за взимане на решения за всички дейности по надзор над одиторите в Германия. Според закона комисията има право на достъп до всякаква информация по въпросите на надзора и право на участие във всички дейности по осъществяването му. Комисията може да делегира задачи на Камарата на експерт-счетоводителите, но крайната отговорност е нейна. Тя инициира процедури, дава инструкции и отменя решения на Камарата на експерт-счетоводителите. Комисията е и партньор в международното сътрудничество между органите по публичен

надзор в страните – членки на ЕС, и трети държави.

Взаимоотношенията между Комисията за публичен надзор над одиторите и Камарата на експерт счетоводители се организират по следния начин:

Начална фаза на структуриране на Комисията за публичен надзор над одиторите

Характеризира се със следните елементи:

- Създаване на вътрешни правила и процедури (устав), т.е. процедури за гласуване, конфиденциалност на информацията, обективност (безпристрастност) на оценките, и др.
- Запознаване със структурите/процедурите на камарата на ниво управление и на ниво служители.
- Създаване на комисии за осигуряване на качеството и по процедурите за

дисциплинарни наказания.

- Създаване на правила за потока, съдържанието и формата на информация, която се предоставя от камарата на комисията. Комисията има достъп до цялата информация по въпросите за надзора и може винаги да я поиска от камарата. Големият обем информация обаче изисква да се определят приоритетите, за да се избегне натрупването на свръхинформация и отвлечане на вниманието от съществените въпроси.
- Сформиране на персонал от независими служители. Законът не позволява на комисията да назначава собствен персонал, тя може да ползва персонала на камарата. Секретариатът на комисията е съставен от служители на камарата, които са подчинени само на членовете на комисията.
- Търсене и установяване на контакти с партньори от чужбина, например с органите за публичен надзор на Швейцария, Франция, Холандия, САЩ, Великобритания.

Практически последици от досегашната дейност на комисията

Те са резултат от:

- “Културен сблъсък” - преминаване от саморегулиране на одиторската професия към независим външен надзор над одиторите, тоест професията престава да носи най-голямата отговорност за качеството на извършваните одити. Въпросът е чувствителен, свързан с разбирането от самите представители на професията на тяхната нова роля. Процесът може да доведе до много дискусии с управителния орган на професионалната организация и нейните комисии за координиране на работата. При всички случаи комисията трябва да осъществява надзор над дейностите и органите на камарата. Членовете на Комисията за надзор в

Германия работят на доброволни начала (не на щат). Персоналът е от независими служители, които обаче са на щат в камарата.

- Необходимост от препотвърждаване на собствените права и правомощия като резултат от спорове с професията или двусмислици в регулаторната рамка.
- Преодоляване на пропуски в регулаторната рамка. Възниква постоянна необходимост от подобрения поради пропуски в националното законодателство или промени в глобалното регулаторно пространство (Директиви на ЕС, Препоръка на ЕК, очаквания на чужди регулатори, свързани с признаването и пълната надеждност).
- Работна натовареност - броят и сложността на процедурите (осигуряване на качеството, инспекции, разследвания и т.н.) изисква приоритетно поддръжане на задачите по осигуряване на качеството. Международните контакти също изискват много време, но са безценни за преценка, оформяне и подобряване на собствената система за надзор.

Изводи и поуки

Изводите и поуките, които могат да са от полза за българските колеги на основата на досегашната дейност на Комисията за надзор над одиторите в Германия:

- не трябва да се подценяват последиците за професията при преминаване от саморегулиране към независим публичен надзор;
- трябва да се преосмислят предимствата от подхода на сътрудничество с професионалната организация вместо да се залага на конфронтация;
- не трябва да се подценява натовареността както на национално, така и на международно ниво;

- отговорностите трябва да се подреждат по важност, например рутинните задачи (лицензиране) спрямо основния фокус (осигуряване на качеството);
- добре е да се развива обменът с чужди партньори, двустранни срещи, международни конференции, Европейската група на органите за надзор над одиторите (EGAOB) и Международния форум на одитните регулатори.

На 16 юни пред инспекторите на Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори, представители на Института за дипломираните експерт-счетоводители и на големи одиторски дружества, Тим Фолкман представи:

ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО ПРИ РЕГИСТРИРАНИТЕ ОДИТОРИ В ГЕРМАНИЯ

Лекцията фокусира върху три момента: преглед на системата за осигуряване на качеството, новата система за инспекции, въведена в Германия от 2007 г. и перспективите за развитие на системата за осигуряване на качеството на одиторските услуги в Германия.

Система за осигуряване на качеството в Германия

Тя включва два основни елемента:

- Партньорски проверки под наблюдение, въведени през 2001 г. за всички регистрирани одитори и одиторски предприятия. Проверките се извършват от колеги (практикуващи одитори).
- Независими инспекции, въведени през 2007 г. за регистрирани одитори и одиторски дружества, извършващи одити на предприятия с дейност от обществен интерес. Инспекциите се извършват от служители

(непрактикуващи одитори) на Камарата на експерт-счетоводителите.

И двете процедури са организирани при упражняване на най-голямата (крайната) отговорност от Комисията за надзор над одиторите и са обект на пряк контрол от нея.

Процедурите при партньорските проверки под наблюдение изискват докладът от проверката да се подава в камарата за оценка от служителите и Комисията по осигуряване на качеството. Докладът от проверката включва мнение за съответствието и ефективността на системата за вътрешен контрол на качеството, но не засяга отделни констатации, освен ако те не са съществени за изразеното мнение. Проверяваната одиторска фирма получава “сертификат за участие”, който е необходим, за да бъде определена за одитор от компаниите.

Сертификатът може да се оттегли в случай на съществени слабости в системата за вътрешен контрол на качеството на одиторското предприятие.

Комисията за надзор над одиторите носи крайната отговорност за всички взети решения и има правото да участва във всяка проверка.

Независими инспекции бяха въведени в очакване на Препоръката на ЕК от 2008 г. за външно осигуряване на качеството. Засиленият обществен интерес и международното приемане на немската система за надзор изискваше въвеждане на по-независима и прозрачна система за осигуряване на качеството на одитите на предприятията от обществен интерес. Използването на непрактикуващи одитори за инспектори (вместо колеги) е задължително за да бъде защитена обективността и достоверността на системата. За да се гарантира това одиторите на предприятия, които извършват дейност от обществен интерес, подлежат на партньорски проверки под наблюдение и на независими инспекции. Комисията за надзор над одиторите има правото да участва във всяка инспекция, защото носи крайната отговорност. Освен това, тя носи отговорност за методологиите, политиките,

процедурите и оценката (разглеждането на заключенията) и изводите.

Новата система за инспекции засяга одитори и одиторски дружества на листвани компании (предприятия, извършващи дейност от обществен интерес). Това са 130 одиторски фирми през 2007 г. (144 през 2006г.), които имат над 800 ангажимента, вкл. около 1400 одита на финансови отчети (в т.ч. одити на групи предприятия). Около 70% от всички одитни ангажименти се изпълняват от Големите 5 (KPMG, PWC, Ernst & Young, Deloitte, BDO). Системата на инспекциите се прилага и за одитори и одиторски фирми, които одитират компании от трети страни, листвани на борсите в Германия.

Инспекциите се извършват по всяко време на принципа на извадката и не са необходими индикации за лошо администриране на дадено предприятие.

Комисията за надзор над одиторите е отговорна за извършването на инспекциите и има изключителното право да ги инициира. Тя изготвя план с определен цикъл, чиято оперативна цел зависи от броя на одитните ангажименти. На ежегодна инспекция подлежат одиторски дружества с над 26 ангажимента годишно (това са приблизително 10 одиторски фирми). При 25 и по-малко ангажимента, инспекция се прави на 3 години (приблизително 120 одиторски фирми). Този план не ограничава Комисията за надзор над одиторите само до една инспекция в рамките на цикъла.

Какво се включва във всяка инспекция:

- Проверка и оценка на системата за вътрешен контрол на качеството (проверка на цялата фирма) с фокус върху „тона на върха”, таксите, възнаграждението на партньорите, структура, политики, документация, ефективност и т.н.
- Инспекция и проверка на избрани одитни ангажименти (проверка на ангажимента). Фокусът е върху съответствието с професионалните правила (одиторски стандарти, етика, включително въпроси за независимостта).

Инспекции се извършват от щатни служители на Камарата на експерт-счетоводителите (без участието на практикуващи одитори). Съставът на инспекторите включва 11 души до 31 декември 2008 г. През 2009 г. инспекторите са 16. Комисията изготвя работен план, за да определи кои одиторски фирми ще се инспектират през предстоящата година. Включените в плана фирми се информират в кратък срок, за да има „ефект на изненадата“.

Инспекцията започва с искане на съответните документи за улесняване на анализа на риска и определяне кои одитни ангажименти ще се инспектират (план за инспекции).

Прилаганата методология включва:

- използвани инструменти: интервюта, проверка на работните книжа и други документи, както и инспекции на място;
- одиторите и одиторските фирми са задължени изцяло да сътрудничат, т.е. да предоставят коректна и пълна устна информация и всякаква изискана документация (налагат се глоби в случай на отказ за сътрудничество);
- задължение за конфиденциалност: Комисията за надзор над одиторите и Камарата на експерт-счетоводителите, включително и техните служители, са длъжни да спазват строга конфиденциалност;
- правото на одитора да не изразява мнение се отнася само до устната информация, не засяга задължението за предоставяне на документи;
- право на инспектора да влиза и инспектира помещенията и офисите по всяко време, да инспектира документация и да прави преписи и копия на документи.

В резултат на извършената инспекция комисията получава от инспекторите предварителен доклад за одобрение. Ако счете за необходимо, тя може да поиска да се извършат допълнителни процедури по инспекцията.

Заключенията за несъответствие с професионалните правила се

представят на комисията за преценка на необходимостта от по-нататъшни разследвания и/или предприемане на мерки от Дисциплинарния отдел. Заключениета за пропуски в системата за вътрешен контрол на качеството се представят на комисията за преценка на нуждата от по-нататъшни мерки на Отдела по осигуряване на качеството, които в крайна сметка могат да доведат до отнемане на сертификата, необходим за извършване на законов одит.

Поверителен доклад за заключенията се предоставя на инспектираният одитор или одиторска фирма.

В зависимост от заключенията, могат да се наложат корективни мерки и/или санкции. Комисията публикува годишен доклад с цялостните заключения (на анонимен принцип) за извършените инспекции.

Първи резултати от инспекциите в Германия

През 2008 г. са извършени 32 инспекции. Две от тях са на одиторски фирми от Големите пет (през 2009 г. ще бъдат инспектирани всички). Някои от по-често срещаните заключения са:

- липса на документация и консултации в рамките на одиторската фирма;
- липса на продължаващо обучение за одиторите (конкретно в областта на Международните стандарти за финансово отчитане);
- обучение, което не е специално свързано с конкретната област на работа, възложена на одитора;
- партньорските възнаграждения са на базата на генерираната печалба вместо на професионалните умения, както е посочено в процедурата на фирмата за повишение до партньор;
- неадекватна оценка и документация по отношение на това спазени ли са изискванията за независимост (когато се ползват външни одитори или експерти).

Перспективите засягат въпроси, свързани с бъдещи подобрения в следните области:

- пряка оперативна отговорност на комисията за дисциплинарния надзор и инспекциите на одиторите на предприятия от публичен интерес (сега това става чрез Камарата на експерт-счетоводителите);
- изключване на одиторите на предприятия от обществен интерес от партньорски проверки (сега: одиторите на предприятия от обществен интерес подлежат на партньорски проверки и инспекции);
- разширяване на обхвата на инспекциите до всички задължителни одитни ангажименти (сега: само одитни ангажименти относно предприятия от обществен интерес);
- уеднаквяване на обхвата, методологията и докладването на партньорските проверки и инспекциите (сега: партньорските проверки се фокусират върху вътрешния контрол за качество без отделни заключения).